

10. Plets, I.I., Shchur, R.I., and O.V. Mykytyuk., "Cluster analysis of the distribution of regions of Ukraine by level of innovative development." *The actual problems of regional development of the economy*, issue. 13, vol. 1, 2017, pp. 111-122.
11. Plets, I.I., and R.I.Shchur. "Conceptual approaches to improving the mechanism of tax regulation of economic development." *Bulletin of the Precarpathian University. Economy series*, issue 11, 2015, pp. 301-309.

УДК 336.14

doi: 10.15330/apred.1.16.180-190

Дмитровська В.С.¹, Кохан І.В.²

ДОХОДИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

¹Прикарпатський національний університет
ім. В. Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра фінансів,
вул. Шевченка, 82, м. Івано-Франківськ,
76018, Україна,
тел.: (0342) 59-61-76, 75-23-91,
e-mail: kfin@pnu.edu.ua

²Прикарпатський національний університет
ім. В. Стефаника,
Міністерство освіти і науки України,
кафедра фінансів,
вул. Шевченка, 82, м. Івано-Франківськ,
76018, Україна,
тел.: (0342) 59-61-76, 75-23-91,
e-mail: kfin@pnu.edu.ua

Анотація. Стаття присвячена дослідженню з'ясування структури та виявлення тенденцій формування доходів місцевих бюджетів в умовах пандемії коронавірусу (COVID-19). Розглянуто особливості наповнення дохідної частини місцевих бюджетів, основними джерелами надходжень до яких у процесі проведення бюджетної децентралізації є: податок на доходи фізичних осіб, акцизний податок, плата за землю, єдиний податок та податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Охарактеризовано ряд бюджетних новацій чинного законодавства спрямованих на протидію пандемії та їх вплив на дохідну частину бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Проаналізовано надходження бюджетів об'єднаних територіальних громад протягом 9 місяців 2019-2020 рр. та здійснено оцінку впливу пандемії COVID-19 на обсяг доходів місцевих бюджетів.

Детальний аналіз формування власних доходів місцевих бюджетів показав, що в розрізі місцевих бюджетів у 2019-2020 рр. найвищим є темп зростання податку з доходів фізичних осіб та місцевих податків та зборів у місцевих бюджетах об'єднаних територіальних громад. Такі результати свідчать про участь та зацікавленість органів місцевої влади у акумулюванні більшої частини доходів бюджетів об'єднаних територіальних громад, здійснення заходів щодо пошуку резервів їх надходжень в умовах пандемії коронавірусу COVID-19 та ефективності фінансової ролі податків і зборів.

Авторами обґрунтовано напрями подолання негативних наслідків пандемії COVID-19 на дохідну частину місцевих бюджетів за допомогою фіскального механізму та врегулювання міжбюджетних відносин.

Методологічною основою даного дослідження є такі методи, як емпіричне дослідження (моніторинг, вимірювання порівняння); теоретичне дослідження (дедуктивний та аксіоматичний метод, ідеалізація); загальні методи, що використовуються на емпіричному та теоретичному рівні досліджень (аналіз, аналогія, абстракція, конкретизація, синтез, індукція, дедукція).

Ключові слова: об'єднана територіальна громада, бюджет об'єднаної територіальної громади, доходи бюджету об'єднаної територіальної громади, бюджетна децентралізація, доходи місцевих бюджетів, пандемія, бюджетне законодавство, податкове законодавство, дефіцит бюджету.

Dmytrovska V.S.¹, Kokhan I.V.²
**LOCAL BUDGET REVENUES IN THE CONVENTION OF THE
COVID-19 PANDEMIC**

¹Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of finance,
Shevchenko str., 82, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,
tel.: (0342) 59-61-76, 75-23-91,
e-mail: kfin@pnu.edu.ua

² Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
Ministry of Education and Science of Ukraine,
Department of finance,
Shevchenko str., 82, Ivano-Frankivsk,
76018, Ukraine,
tel.: (0342) 59-61-76, 75-23-91,
e-mail: kfin@pnu.edu.ua

Abstract. An article devoted to the study of the involvement of the structure and identification of trends in the formation of local budget revenues in the context of the coronavirus pandemic (COVID-19). Features of replenishment of the revenue side of local budgets, the main sources of revenue in the process of budget decentralization: data on income of individuals, promotional data, land fees, uniform data and data on real estate, other than land. A number of budget monetary units of the legislation aimed at counteracting pandemics and their impact on the input part of the budgets of the united territorial communities are described.

The receipts of the budgets of the united territorial communities for 9 months of 2019-2020 were analyzed and the impact of the COVID-19 pandemics on the achievement of local budget revenues was assessed.

A detailed analysis of the formation of local budgets' own revenues showed that in terms of local budgets in 2019-2020, the highest growth rate of personal income tax and local taxes and fees in local budgets of the united territorial communities. These results indicate the participation and interest of local authorities in accumulating most of the revenues of the budgets of the united territorial communities, taking measures to find reserves for their revenues in the context of the COVID-19 coronavirus pandemic and the effectiveness of the fiscal role of taxes and fees.

The authors substantiate the directions of overcoming the negative consequences of the COVID-19 pandemic on the revenue side of local budgets through the fiscal mechanism and the settlement of inter-budgetary relations.

The methodological basis of this study are such methods as empirical research (monitoring, comparison measurement); theoretical research (deductive and axiomatic method, idealization); general methods used at the empirical and theoretical level of research (analysis, analogy, abstraction, concretization, synthesis, induction, deduction).

Keywords: united territorial community, the united territorial community budget, united territorial community budget revenues, budgetary decentralization, local budget revenues, pandemic, budget legislation, tax legislation, budget deficit.

Вступ. Пандемія коронавірусу COVID-19, що охопила світ, створила цілий ряд різнопланових загроз для розвитку української економіки в цілому та наповнення державного та місцевих бюджетів, зокрема. Адекватна оцінка цих загроз є вельми складною та до того ж часто матиме ймовірний характер через їх неординарність та новизну.

Основою фінансового розвитку місцевих громад є саме місцеві бюджети. Під час реформування місцевого самоврядування та організації територіальної влади належне функціонування місцевих бюджетів мусить бути спрямоване на розвиток внутрішнього потенціалу, використання механізмів зростання доходної бази, забезпечення раціонального використання фінансових ресурсів територіальної громади та соціально-економічного розвитку в цілому.

На сьогодні податкові надходження відіграють головну роль у формуванні доходів як державного бюджету так і місцевих бюджетів. Податкові надходження до бюджетів – це налагоджений взаємозв'язок усіх елементів системи, функціонування яких показує стан, розвиток податкової системи в цілому, зміну в динаміці враховуючи вплив зовнішніх факторів. В першу чергу місцеві бюджети є одним з найголовніших джерел задоволення потреб населення.

Окреслена тематика в силу своєї соціально-економічної значимості є топовою в наукових дослідженнях вчених та практиків в сфері фінансів. Удосконалення фінансових відносин органів місцевого самоврядування України, зміцнення доходних частин місцевих бюджетів, міжбюджетний розподіл ресурсів та інші аспекти місцевих фінансів є предметом дослідження вітчизняних вчених, серед яких: В. Андрущенко, В. Базилевич, Н. Бак, С. Буковинський, А. Буряченко, О. Василик, Н. Винниченко, Г. Возняк, І. Зайчикова, О. Кириленко, В. Кравченко, М. Крупка, В. Малиновська, Ю. Остріщенко, К. Павлюк, Ю. Пасічник, Н. Педченко, О. Рожко, І. Сало, О. Сунцова, В. Федосов, І. Чугунов та інші. Становлення та розвиток фінансів місцевих органів влади, проведення фінансової децентралізації ґрунтовно досліджується зарубіжними вченими: Р. Бердом, Ш. Бланкартом, Дж. Б'юкененом, К. Вікселем, А. Даунсом, К. Ерроу, Д. Кінгом, Р. Масгрейвом, П. Самуельсоном, Дж. Стриком, Ч. Тібу. В меншій мірі досліджені місцеві бюджети в умовах кризи, спричиненої пандемією та впливу COVID 19 та законодавчих нововведень, спрямованих на протидію їй, на зміну обсягів та структури формування доходів місцевих бюджетів зумовили вибір теми дослідження і визначили її актуальність.

Постановка завдання. Метою дослідження є з'ясування сучасного стану доходної частини місцевих бюджетів в умовах дії змін внесених до чинного законодавства і спрямованих на запобігання виникнення і поширення пандемії коронавірусу (COVID-19).

Результати. Для запобігання негативним наслідкам кризових явищ у зв'язку із виникненням і поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, підвищення ефективності діяльності державних органів, місцевих органів самоврядування та забезпечення макроекономічної стабільності в Україні у квітні були ухвалені зміни до Закону України про Державний бюджет на 2020

рік, які передбачають значне розширення дефіциту – 7,5% з 2,1% ВВП. Доходи зменшено на 11% у порівнянні з попереднім законом, видатки збільшено на 7%. Необхідність таких змін зумовлена, насамперед, переглядом макроекономічного прогнозу та необхідністю вживання заходів для протидії поширення коронавірусу COVID-19, підтримки підприємництва і вразливих верств населення. Дефіцит бюджету планується профінансувати за рахунок боргових джерел, ключову роль в залученнях яких відіграватимуть запозичення від МВФ та інше офіційне фінансування.

Також карантинні обмеження впливають на соціальну ситуацію в регіонах з високим відсотком безробіття у зв'язку з тим, що багато сфер малого та середнього бізнесу не спроможні функціонувати в умовах карантину. Відповідно до даних Державної служби зайнятості, у березні кількість зареєстрованих безробітних в Україні зросла на 22% порівняно з цим же періодом 2019 року.[8] Експерти Vox Ukraine зазначають, що протягом карантину поступово зменшується кількість вакансій та резюме. Така ситуація під час карантинних обмежень спостерігається у всіх містах і галузях народного господарства. Це може призвести до подальшого скорочення нових робочих місць в усіх сферах бізнесу, які залишились в межах карантину, звільнення людей та згорання бізнесу.

Серед сфер економіки, які зазнали найбільших втрат під впливом пандемії COVID-19, є індустрія, які побудовані на соціальній взаємодії, а саме, туристична сфера і супутні з нею (пасажирські перевезення, ресторани, готелі, заклади культури, розважальні заклади, атракціони тощо). Це серйозна проблема для країни, адже в цілому сфера послуг складає понад 60% економіки України. Значний негативний вплив карантинні заходи позначились на економіках Івано-Франківської, Львівської, Одеської, Закарпатської та Київської областей.

Поступово долати негативний вплив карантину на економіку допоможуть збільшення урядом бюджетних видатків на подолання кризи і заходи Національного банку з підтримання банківської системи [13]. Так, період із березня 2020 по квітень 2020 не справлявся земельний податок, а також орендна плата за ділянки державної та комунальної власності. Безпосередньо, ключову роль в наповненні місцевих бюджетів відігравали земельний податок, орендна плата за землю та податок на нерухомість.

Враховуючи децентралізацію, основні видатки на протиепідемічні заходи лягають на плечі місцевих громад. В той час, від податків звільняють надприбуткові сфери бізнесу, що продовжують свою господарську діяльність. Міста, селища, села, об'єднані територіальні громади виділяють сотні мільйонів гривень на боротьбу з пандемією (підвищені зарплати медикам, закупівля ліків, масок, тестів, обладнання), що призведе до втрат місцевих бюджетів понад 15,6 млрд, або 5,3% річних надходжень (без офіційних трансфертів). Також місцеві бюджети недоотримують чимало коштів з об'єктивних причин: від туристичного збору — через відсутність мандрівників, єдиного податку — через заморожування ділової активності та тимчасового закриття підприємств, найбільша питома вага яких припадає на представників малого та середнього бізнесу.

Для прикладу, внаслідок пандемії коронавірусу втрати по доходах бюджету Івано-Франківської міської об'єднаної територіальної громади складуть понад 200 млн. грн. Значні втрати простежуються від недоотримання податку з доходів фізичних осіб (116 млн.) та місцевих податків і зборів (66,8 млн.). Якщо простежити динаміку доходів бюджету Івано-Франківської ОТГ (рис. 1), то в січень вони становили 119,7%, у лютому – 117,8% від очікуваного. У квітні, після запровадження карантину до загального фонду надійшло лише 81,9% від очікуваного. Втім, з травня по жовтень доходи Івано-Франківської ОТГ почали повільно зростати і становили – 109,2%.

Зменшення надходжень до місцевих бюджетів призведе до необхідності перегляду видаткової частини місцевих бюджетів. Крім того, додаткового фінансування потребує сфера охорони здоров'я, оскільки видатки, передбачені рішеннями про місцеві бюджети, недостатні для ефективної боротьби з пандемією, забезпечення медичних закладів та закладів освіти всім необхідним.

Рис. 1. Динаміка надходжень доходів Івано-Франківської ОТГ за 9 місяців 2019-2020 рр. [9].

Fig. 1. Local taxes and fees in the revenues of local budgets of Ukraine: the consequences of the reforms

За попередніми оцінками Міжнародної організації праці, внаслідок впливу COVID-19 на ринок праці, мільйони людей втратять роботу, стануть частково зайнятими чи працюючими бідними [8]. За інформацією Державної служби зайнятості, за період карантину кількість офіційно безробітних збільшилася на 135869 чол. Безперечно, що скорочення працівників, а також заробітних плат, тривалості робочого дня або тижня неминуче призведе до зниження надходжень від ПДФО. Податок на доходи фізичних осіб – це податок, який сплачується з доходу фізичних осіб, отже обсяги сплати даного податку загалом швидко реагують на зміни в економіці, зокрема, на кризові економічні явища. А саме, якщо фізична особа не одержує дохід, тоді немає й сплати даного податку. Тому ПДФО достатньо швидко реагує на спад в економіці, спричинений пандемією та карантинними заходами, на відміну від податків, що стягуються у фіксованій сумі. Законом №540-ІХ також внесено зміни до ПКУ щодо особливостей визначення оподаткованого доходу найманих працівників, а саме фізичні особи можуть отримувати податкову знижку з ПДФО на всю суму допомоги для боротьби з пандемією COVID-19.

Проте в деяких державах використовують диференційний підхід до різних платників податків, в залежності від виду доходу та виду діяльності платника податку на доходи фізичних осіб і пропонують додаткові пільги для тих, хто найбільше постраждав від карантинних заходів. Наприклад, оскільки певні види діяльності було повністю призупинено (туризм, розважальні заходи тощо), до доходів фізичних осіб в таких галузях застосовують податкові пільги. Слід зазначити, що окремі види господарської діяльності не припинені на період карантину, а деякі навіть одержують додаткові замовлення під час карантину (аптеки, послуги доставки товарів тощо). Тому надання відстрочки для подання декларації про майновий стан та доходи та відстрочки сплати ПДФО мають бути обґрунтованими та враховувати фактичні обставини платників податків.

В Україні серед антикризових законопроектів надані пропозиції щодо зміни порядку оподаткування ПДФО, а саме передбачається на період карантину не оподатковувати перші 4000 грн доходу працівника у разі отримання ним заробітної плати, що є меншою ніж 7000 грн. У такому разі, на думку авторів законопроекту, за рахунок звільнення від ПДФО, працівник одержить кошти, які компенсують йому купівлю масок, рукавичок та засобів дезінфекції під час карантину [5]. При розробці пропозицій щодо ПДФО, пропонуємо розглядати диференційні підходи до податкових агентів, в залежності не тільки від приналежності до галузей, які найбільше постраждали від карантинних заходів, а також в залежності від обсягів їхньої господарської діяльності. Відповідно до Господарського кодексу України суб'єкти підприємництва за обсягами діяльності поділяються на:

- ФОП, які мають найманих працівників (мікропідприємство)
- суб'єкти малого підприємництва
- суб'єкти середнього підприємництва;
- суб'єкти великого підприємництва.

У разі, якщо ФОП за основним видом підприємницької діяльності відноситься до галузі, яка безпосередньо постраждала від карантинних заходів, доцільно відтермінувати сплату ПДФО за найманих працівників на період карантину та відтермінувати / відмінити сплату штрафів на 6 місяців чи більше. Також слід забезпечити звільненим працівникам швидке одержання допомоги по безробіттю. А от щодо ФОП, діяльність яких не постраждала безпосередньо від карантинних заходів, такі податкові послаблення є недостатньо аргументованими.

Малий бізнес потребує підтримки значно більше ніж середні і великі підприємства. Проте на практиці малі підприємства (де працює до 50 найманих працівників) в Україні часто приховують реальну величину заробітних плат, тобто виплачують частку заробітної плати в конверті. Це призводить до того, що держава не може реально оцінити ситуацію з виплатами зарплат, оскільки ці відносини можуть бути тінзовані. Тому, важко знайти адекватні методи впливу на вирішення цього проблемного питання. Дана проблема потребує додаткового дослідження.

За даними рис. 2 за 9 місяців 2020 року бюджет Івано-Франківської міської ОТГ в цілому за доходами загального та спеціального фонду виконано на 98,9 % (що на 325 592,2 тис. грн менше в порівнянні з відповідним періодом минулого року). Доходи загального фонду бюджету, без урахування трансфертів, становили 99,1% до плану на звітний період і в порівнянні з відповідним періодом минулого року більше на 66 129,5 тис. грн.

Доходи спеціального фонду бюджету, без урахування трансфертів, становили 90 917,6 тис. грн. , що на 4 339,1 тис. грн. менше ніж в минулому році. Субвенцій з державного та інших бюджетів надійшло 99,6 % по загальному фонду та 57,5 % по спеціальному фонду, що значно менше в порівнянні з минулим роком.

Рис. 2. Аналіз доходів загального фонду м. Івано-Франківська за 9 місяців 2020 р. [9].

Fig. 2. Analysis of revenues of the general fund of Ivano-Frankivsk for 9 months of 2020 [9].

За окремими видами надходжень до загального фонду бюджету Івано-Франківської міської ОТГ надійшло:

- податку на доходи фізичних осіб –102%, у порівнянні з минулим роком надходження зросли на 58 401,6 тис. грн;
- податку на майно – фактично надійшло 107,7 % планового показника, порівняно з 2019 роком більше на 4 960,9 тис. грн;
- акцизного податку –забезпечено на 100 %, у порівнянні з минулим роком надходження збільшилися на 10 411,2 тис. грн;
- єдиного податку –86,5%, у порівнянні з 2019 роком надходження зросли на 7 427,4 тис. грн.

Відповідно до рис.2, можна простежити недоотримання коштів від справляння місцевих податків і зборів на суму 28,2 млн. грн. Причиною зниження темпів надходжень місцевих податків до бюджету Івано-Франківського ОТГ є надання податкових пільг під час карантину, а саме:

- скасування плати за землю та податку на нерухомість за березень місяць;
- зменшення ставки єдиного податку для платників 2 групи;
- зменшення обсягів доходів для оподаткування платників III групи єдиного податку.

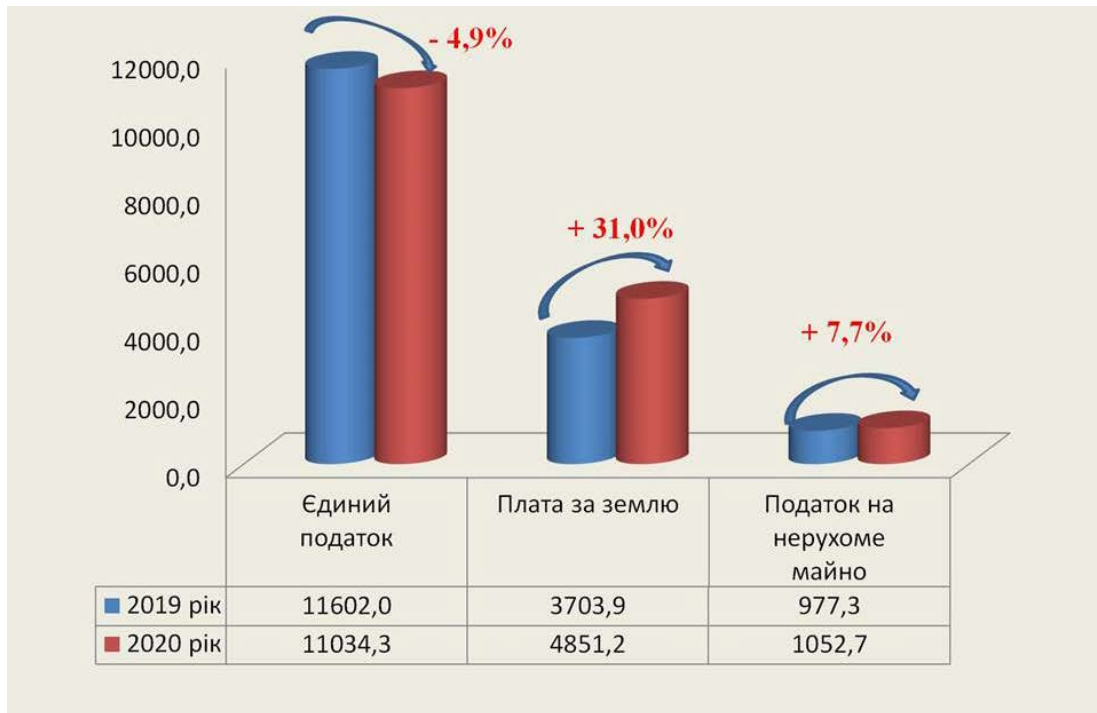

Рис. 3. Динаміка надходжень місцевих податків і зборів до бюджету Івано-Франківської ОТГ за 9 місяців 2019-2020 рр.

Fig. 3. Dynamics of revenues of local taxes and fees to the budget of Ivano-Frankivsk OTG for 9 months of 2019-2020

Значна частина надходжень від місцевих податків і зборів, зокрема:

- єдиний податок становив 11,0 млн.грн.;
- податок на майно - майже 6,0 млн.грн., з них:
плата за землю – 4,9 млн.грн.,
податок на нерухоме майно – 1,1 млн.грн.,
транспортний податок – 61 тис. грн.
- туристичний збір становив 24 тис. грн.

Також місцеві бюджети недоотримають коштів на суму 9,65 млрд грн, внаслідок часткового та повного скорочення окремих бюджетних програм відповідно до внесених змін до Державного бюджету на 2020 рік [13].

Така ж ситуація в цілому по Україні, станом на 01.05.2020 р. місцеві бюджети отримали міжбюджетні трансферти на суму 46 133,9 млн грн, що становить 98,7% від передбачених розписом асигнувань, а саме: базову дотацію в обсязі 4 427,5 млн грн., що складає 100,0% до розпису асигнувань; медичну субвенцію в обсязі 14 582,8 млн грн., або 100,0% до розпису асигнувань; освітню субвенцію - 23 335,3 млн грн, що складає 99,3% до розпису асигнувань [11]. При умові, що субвенція з державного бюджету місцевими органами самоврядування може використовуватися для здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку територій, а також на фінансування заходів щодо запобігання поширенню COVID-19 та боротьби з пандемією.

З державного бюджету була надана додаткова дотація місцевим бюджетам спрямована на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок наданих державою податкових пільг відповідно до Закону України № 533-IX [12]. Для мінімізації втрат від карантинних заходів місцевим органам самоврядування потрібно

максимально зменшити непершочергові видатки (при цьому важливо приймати рішення щодо витрат, виходячи з їх ефективності, а не їх вартості [14]).

Аналітики та бізнесструктури вважають, що українська економіка відновлюється швидше, ніж очікувалося, після помірної падіння у другому кварталі. Позитивним фактором для країни, стало стрімке відновлення зовнішнього попиту, що позитивно позначилося на експортно-орієнтованих галузях, та більш помірно, ніж прогнозувалося, скорочення доходів населення, що “тримає на плаву” внутрішній попит. Тому можна стверджувати, що падіння реального ВВП становитиме 5,5%, а не як було прогнозовано Нацбанком 11% спаду економіки у другому кварталі та 7,4% – у третьому на початку введення карантинних заходів.

Усі ці проблеми і ризики зберуться й наступного бюджетного року. Крім того, потрібно враховувати додаткові “підводні камені”, закладені в бюджетному законопроекті. Зокрема, економічні експерти аналітичних центрів – Інституту соціально-економічної трансформації, Палати податкових консультантів, CASE Ukraine, Інституту фінансів та права, Інституту Податкових Реформ та співзасновник Українського інституту майбутнього Анатолій Амелін невпевнені в реалістичності прогнозу уряду, щодо збільшення податкових надходжень, на якому базується проект (у 2021р найбільший приріст надходжень бюджету планується від ПДВ (81,7 млрд грн, або +21,4%), ПДФО (27 млрд або +24%), рентних платежів (+23,4%). Ймовірність стрімкого збільшення обсягу надходжень від ПДВ, податку на доходи фізичних осіб і акцизів є невисока, тому варто переглянути прогнозні дані і зробити їх більш реалістичними.

Висновки. Проблеми щодо формування доходів бюджету надзвичайно актуальні як з приводу виконання функцій та завдань місцевих органів самоврядування, так і забезпечення умов економічного зростання регіону. В умовах карантинних обмежень у зв'язку з пандемією COVID-19 є проблеми з приводу економічним падіння і необхідні

дії, які зможуть мінімізувати його величини, і будуть орієнтовані на максимально ефективний вихід із даної кризи.

Таким чином, розглянувши особливості формування доходів місцевих бюджетів в умовах пандемії коронавірусу можна стверджувати, що, втрати економіки спричинених карантином та змінами чинного законодавства, у зв'язку з COVID-19 негативно вплинули на наповнення місцевих бюджетів. Значних втрат місцеві бюджети зазнали від зменшення надходжень від податку з доходів фізичних осіб, плати за землю та зниження ставок єдиного податку для I та II групи платників даного податку у період з квітня по червень 2020 р. Втім, після введення адаптивного карантину, дохідна частина місцевих бюджетів почала зростати, що спричинило відновлення господарської діяльності малого і середнього бізнесу.

В умовах прогнозованого скорочення обсягу дохідної частини бюджетів всіх рівнів, спричиненого кризовими явищами економіки країни зв'язку з пандемією COVID-19, а також обмеженості доходів Державного бюджету, виникає гостре питання в перегляді видатків бюджетів органів місцевого самоврядування, у пошуку альтернативних джерел фінансових ресурсів, а також мобілізації різних джерел надходжень до бюджетів територіальних громад.

Для подолання негативних наслідків пандемії COVID-19 та, запроваджених у зв'язку з цим, карантинних заходів, вато було б:

- зберегти зарахування акцизного податку на пальне до бюджетів місцевого самоврядування, адже його скасування призведе до зниження доходів бюджетів громад з 1 січня 2021 року;

- визначити чіткий розподіл міжбюджетних трансфертів між бюджетами органів

місцевого самоврядування, наприклад, додаткової дотації на фінансування закладів освіти та закладів охорони здоров'я (в тому числі переданих з районного рівня) та субвенції на утримання доріг;

- збільшити доходи місцевих бюджетів за рахунок визначення нормативу зарахування ПДФО до місцевих бюджетів в межах 80% .

Для виходу із бюджетної кризи в умовах пандемії COVID-19 , необхідне покращення якості державного і місцевого регулювання, підвищення ефективності державних видатків і використання всіх резервів для збільшення дохідної частини місцевих бюджетів.

1. Кириленко О., Малиняк Б., Письменний В., Русін В. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади. Асоціація міст України. Київ: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ». 2015. 396с.
2. Волохова І.С. Місцеві податки та збори в доходах місцевих бюджетів України: наслідки проведених реформ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент.* 2017. Вип. 23 (2). 51-54.
3. Луніна І., Серебрянська Д. Декларації та реалії бюджетної децентралізації. URL: <http://gazeta.dt.ua>(дата звернення 30.10.2020)
4. Інфляційний Звіт Національного банку України (квітень 2020 р.) URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2020-Q2.pdf?v=4 (дата звернення 30.10.2020)
5. Кулицький С. Проблеми розвитку економіки України, обумовлені пандемією коронавірусу COVID-19 у світі, та пошук шляхів їх розв'язання. *Україна: події, факти, коментарі.* 2020. № 9. С. 47-53.
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019)» від 30.03.2020 р. № 540-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/540-20> (дата звернення 30.10.2020)
7. Заха Д., Мовчан В., Кравчук В. Економічний вплив пандемії Covid-19 на Україну. Аналітичне дослідження. URL:https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_ua.pdf(дата звернення 30.10.2020)
8. МОП: майже 25 мільйонів працівників у світі можуть втратити роботу через COVID-19. URL:<https://pon.org.ua/novyny/7725-mop-mayzhe-25-mlyonv-pracvnikv-u-svt-mozhut-vtratiti-svoyi-goboch-mscy-a-cherz-covid-19.html> (дата звернення 30.10.2020)
9. Офіційний сайт Івано-Франківської міської ради. URL: <https://www.mrada.if.ua> (дата звернення 30.10.2020)
10. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 13.04.2020 р. № 553-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20> (дата звернення 30.10.2020)
11. Місячний звіт про виконання Державного бюджету України за січень-квітень 2020 року. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/misyachnij-zvit-pro-vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-zasichen-kviten-2020-roku?page=1>(дата звернення 30.10.2020)
12. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» від 13.04.2020 р. № 553-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20>(дата звернення 30.10.2020)
13. Фугело П., Савіцька С. Вплив пандемії covid-19 на наповнення місцевих бюджетів. *Економічний дискурс.* 2020. Випуск 2. С. 86-94.
14. Sara Dube, Carli Dimino. COVID-19 is a Budget Challenge for States–But There Are Solutions. URL:<https://www.pewtrusts.org/en/research-and-analysis/articles/> (дата звернення 30.10.2020)

References

1. Kyrylenko, O., Malynyak, B., Pysmennyu, V., & V. Rusin. Planning and management of financial resources of the territorial community. Association of Ukrainian Cities. Kyiv, «PIDPRYYEMSTVO «ВІ ЕН ЕЙ», 2015.
2. Volokhova, I.S. “Local taxes and fees in the revenues of local budgets of Ukraine: the consequences of the reforms.” *Scientific Bulletin of the International Humanities University. Series: Economics and Management*, no.23 (2), 2017, pp.51-54.
3. Lunina, I., & Serebryanska, D. “Deklaratsii ta realii biudzhethnoi detsentralizatsii.” *gazeta.dt.ua, gazeta.dt.ua.* Accessed 30 Oct. 2020.

4. Inflation Report of National Bank of Ukraine (Apr. 2020 r.). National Bank of Ukraine, bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2020-Q2.pdf?v=4. Accessed 30 Oct. 2020.
5. Kulytskyi, S. "Problems of economic development in Ukraine caused by the pandemic of the coronavirus COVID-19 in the world, and the search for solutions." *Ukraina: podii, fakty, komentari*, no.9, 2020, pp.47-53.
6. Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts Aimed at Providing Additional Social and Economic Guarantees in Connection with the Spread of Coronavirus Disease (COVID-2019)" dated March 30, 2020 № 540-IX. The Verkhovna Rada of Ukraine, zakon.rada.gov.ua/laws/card/540-20. Accessed 30 Oct. 2020.
7. Zakhа, D., Movchan, V., and V.Kravchuk. "The economic impact of the Covid-19 pandemic in Ukraine. Analytical research." *rpr*, rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/05/GET_UKR_PS_01_2020_ua.pdf. Accessed 30 Oct. 2020.
8. "ILO: Nearly 25 million workers worldwide could lose their jobs through COVID-19." pon.org.ua/pon.org.ua/novyny/7725-mop-mayzhe-25-mlyonv-pracvnikv-u-svt-mozhut-vtratiti-svoyi-robochmscy-a-cherez-covid-19.html. Accessed 30 Oct. 2020.
9. Official site of Ivano-Frankivsk City Council, www.mrada.if.ua. Accessed 30 Oct. 2020.
10. Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" On the State Budget of Ukraine for 2020 "dated April 13, 2020 № 553-IX. The Verkhovna Rada of Ukraine, zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20. Accessed 30 Oct. 2020.
11. "Monthly report on the implementation of the State Budget of Ukraine for January-April 2020." Treasury, www.treasury.gov.ua/en/file-storage/misyachnij-zvit-pro-vikonannyaderzhavnogo-byudzhetu-ukrayini-za-sichen-kviten-2020-roku?page=1. Accessed 30 Oct. 2020.
12. Law of Ukraine "On Amendments to the Law of Ukraine" On the State Budget of Ukraine for 2020 "of 13.04.2020 № 553-IX. The Verkhovna Rada of Ukraine, zakon.rada.gov.ua/laws/show/553-20. Accessed 30 Oct. 2020.
13. Fugelo P., and S. Savitska. "The impact of the covid-19 pandemic on the filling of local budgets." *Economic discourse*, Issue 2, 2020, pp. 86-94.
14. Dube, Sara, and Carli Dimino. "COVID-19 is a Budget Challenge for States–But There Are Solutions." www.pewtrusts.org, www.pewtrusts.org/en/research-and-analysis/articles/2020/05/13/covid-19-is-a-budget-challenge-for-states-but-there-are-solutions. Accessed 30 Oct. 2020.